

СИЛАБУС
 ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ АСПІРАНТІВ
 Інститут радіофізики і електроніки ім. О. Я. Усикова НАН України

Назва дисципліни		Вибрані питання сучасної фізики твердого тіла
Кількість кредитів		5
Рівень вищої освіти		третій (освітньо-науковий) рівень
Статус		Вибірковий компонент ОНП
Період викладання		другий рік навчання
Відповідальний за курс		Білецький Микола Миколайович, д.ф.- м. н. професор
Контактна інформація		beletski@ire.kharkov.ua ; bnnbeletski@gmail.com 7634-397 сл.
Номер та назва розділу	Викладач	Зміст
I. Електромагнітні хвилі у твердих тілах	Білецький Микола Миколайович, д. ф.-м. н., професор	<p><u>Знання</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Вступ. Типи твердотільних середовищ. Основні параметри твердотільних плазмоподібних середовищ – дебаєвський радіус і плазмова частота. • Рівняння Максвелла у твердотільних середовищах. Граничні умови для електромагнітного поля на межах розподілу середовищ. Потік енергії електромагнітних хвиль. • Об'ємні електромагнітні хвилі у однорідних і ізотропних твердотільних плазмоподібних середовищах. Тензор діелектричної проникності. Дисперсійні співвідношення для електромагнітних хвиль. Спектр об'ємних електромагнітних хвиль. Об'ємні плазмони. • Ліві середовища. Заломлення електромагнітних хвиль в лівих середовищах. • Об'ємні електромагнітні хвилі у магнітоактивних плазмоподібних середовищах. Вплив магнітного поля на спектр об'ємних електромагнітних хвиль. Гелікони і альфвенівські хвилі. Спектр магнітоплазмових хвиль у геометрії Фарадея і Фойгта. • Поверхневі електромагнітні хвилі на відокремленій границі твердотільне середовище-діелектрик. Поляризація і потік енергії поверхневих електромагнітних хвиль. • Поверхневі електромагнітні хвилі в пластинах. Симетричні моди. Поверхневі електромагнітні хвилі в пластинах. Антисиметричні моди. Двовимірні плазмони. Збудження поверхневих електромагнітних

		<p>хвиль.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поширення електромагнітних хвиль у періодичних середовищах. Поверхневі електромагнітні хвилі на границі фотонних кристалів. Поляризація і потік енергії поверхневих електромагнітних хвиль у періодичних середовищах. • Спектри відбиття та проходження електромагнітних хвиль для різних типів твердотільних структур. <p><u>Вміння</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Знати основні механізми поширення електромагнітних хвиль у твердотільних середовищах. • Вміти проводити розрахунки діелектричної та магнітної проникностей твердих тіл. • Вміти розраховувати спектри електромагнітних хвиль у плазмонних, фотонних та магнонних кристалах. • Вміти знаходити спектри відбиття та проходження електромагнітних хвиль для різних типів твердотільних кристалів. • Знати як використати результати аналізу поширення електромагнітних хвиль у твердотільних середовищах для вирішення прикладних завдань. <p><u>Література</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Manini N. Introduction to the Physics of Matter. Basic Atomic, Molecular, and Solid-State Physics-Springer Nature Switzerland AG, 2020. 2. Snoke D.W. - Solid State Physics. Essential Concepts-Cambridge University Press, 2020. 3. Huebener R.P. Conductors, Semiconductors, Superconductors. An Introduction to Solid-State Physics - Springer, 2019. 4. Hazeltine R. D., Waelbroeck F. - The framework of plasma physics - CRC Press, 2018 5. Deraad L.L., Milton K.A., Schwinger J. Tsai, Wu-yang - Classical electrodynamics-CRC Press, 2019. 6. Силян В.П., Рухадзе А.А. Электромагнитные свойства плазмы и плазмоподобных сред. - М.: Госатомиздат, 1961. 7. 2. Ландау Л.Д., Лифшиц Е.М. Электродинамика сплошных сред.- М.: Наука, 1992. 8. 3. Лифшиц Е.М., Питаевский Л.П. Физическая кинетика. - М.: Наука, 1979. 9. 4. Кадомцев Б.Б. Коллективные явления в плазме. - М.: Наука, 1976. 10. 5 Трубников Б.А. Теория плазмы. - М.: Энергоатомиздат, 1996. 11. 5. Кролл Н., Трайвелпис А. Основы физики плазмы. -
--	--	--

		<p>М.: Мир, 1975.</p> <p>12. 7 Арцимович Л.А., Сагдеев Р.З. Физика плазмы для физиков. - М.: Атомиздат, 1979.</p> <p>13. 8. Чен Ф. Введение в физику плазмы. - М.: Мир, 1987.</p> <p>14. 9. Франк-Каменецкий Д.А. Лекции по физике плазмы. - М.: Атомиздат, 1964.</p> <p>15. 10. Майер С.А. Плазмоника: Теория и приложения. – М. : РДХ, 2011.</p> <p>16. 11. Александров А.Ф., Богданкевич Л.С., Рухадзе А.А. Основы электродинамики плазмы. - М.: Высшая школа, 1988.</p> <p>17. 12. Физический энциклопедический словарь.- М.: БРЭ, 1995.</p>
<p>П. Квантова механіка твердого тыла</p>	<p>Ямпольський Валерій Олександрович д.-ф. м. н., професор, член-кор. НАНУ</p>	<p><u>Знання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Принцип додатковості. Хвильова функція. Статистична інтерпретація хвильової функції. Співвідношення невизначеності. Принцип відповідності. Принцип причинності у квантовій механіці. Оператори фізичних величин. • Хвильове рівняння Шредінгера. Стационарні стани. Одновимірний осцилятор. Енергетичний спектр та хвильова функція електрона у постійному однорідному магнітному полі. Рівні Ландау. Двовимірний електронний газ. Графени. Квантовий ефект Хола. • Метод факторизації у квантовій механіці. Оператори народження та знищення. Вторинне квантування систем бозонів та ферміонів. Квантування поля випромінювання. Фоківські, когерентні та стиснені стани електромагнітного поля. Ефекти Ааронова-Бома та Казіміра. <p><u>Вміння:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • досліджувати енергетичні спектри простих квантових систем, як за допомогою точного вирішення рівняння Шредінгера, так і наближеними методами. • досліджувати еволюцію квантово-механічних систем за допомогою вирішення нестационарного хвильового рівняння. <p><u>Література</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nolting W. Theoretical Physics 6. Quantum Mechanics - Basics - Springer, 2017. 2. Левич В.Г., Вдовин Ю.А., Мямлин В.А. Курс теоретической физики. Т. 2. - М.: Физматгиз, 1971. - 936 с. 3. Ландау Л.Д., Лифшиц Е.М. Квантовая механика.-М.: Наука, 1989.-768 с.

		<p>4. Елютин П.В., Кривченков В.Д. Квантовая механика. - М.: Наука, 1976. – 336с.</p> <p>5. J.-L. Basdevant, J. Dalibard. Quantum Mechanics. – Springer-Verlag, Berlin, 2002. – 512 p.</p>
<p>III. Статистична фізика твердого тіла</p>	<p>Усатенко Олег Вікторович, д.-ф. м. н., професор</p>	<p><u>Знання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Математичний апарат статистичної фізики. Теорія імовірності. Розподіли Бернуллі, Пуасона і Гауса. Закон великих чисел. Центральна гранична теорема. Нерівності Маркова та Чебишева. Характеристична функція. Розподіл Леві. • 2. Ергодична гіпотеза. Ансамблі статистичної механіки. Статистична рівновага. Ентропія. Температура. Функції розподілу мікроканонічного і канонічного ансамблів. Ідеальний газ і магнетик Ізинга. Фазові переходи. • 3. Статистична радіофізика. Ергодичні і стаціонарні випадкові послідовності і процеси. Ланцюги та процеси Маркова. Кореляційні функції. Білий шум і процес Вінера. Флуктуаційні шуми в радіотехнічних ланцюгах. <p><u>Вміння</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • володіти методами феноменологічної термодинаміки. • володіти розрахунковими методами квантової статистики ідеальних систем. • володіти методами теорії фазових перетворень. • розраховувати кінетичні коефіцієнти макроскопічних систем. <p><u>Література</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nolting W. Theoretical Physics 8 - Statistical Physics - Springer, 2018. 2. Ландау Л.Д., Лифшиц Е.М. Статистическая физика. – М. Наука, 1995. 3. Єрмолаєв О.М., Рашба Г.І. Вступ до статистичної фізики та термодинаміки. – Х. ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2004. 4. Ансельм А.И. Основы статистической физики и термодинамики. – М: Наука, 1973. 5. Кубо Р. Статистическая механика. – М: Мир, 1967. 6. Кубо Р. Термодинамика. – М: Мир, 1970.
Звітність		<u>Екзамен</u>